

вивезена за кордон у першій чверті ХХ ст. та відома в науці як Майкопський скарб.

Нині в науковому доробку ювіляра понад 100 різноманітних публікацій, зокрема 20 монографій, альбомів і каталогів, виданих у Росії,

Україні, Німеччині, Швейцарії, Іспанії, Італії, Мексиці та США.

Бажаємо Олександрю Михайловичу міцного здоров'я, нових наукових досягнень і публікацій.

С.В. ПОЛІН, В.Р. ЕРЛИХ

ПАМ'ЯТІ ПІІ ГУЛЬДАГЕР БІЛЬДЕ (11.02.1961—10.01.2013)

10 січня 2013 р. не стало відомого археолога, фахівця в галузі античної археології, професора Орхуського університету (Данія), чудової людини Пії Гульдагер Більде. Більша частина життя дослідниці була пов'язана з відділом класичної археології одного з найбільших університетів Данії — Орхуського, де вона працювала від 1993 до 2013 рр., у 1994—2002 рр. очолювала університетський Музей давнього мистецтва, який перетворила на визначний навчально-культурний центр, відомий на всю Європу. Основним напрямом наукових інтересів Пії Гульдагер Більде на той час були матеріальна культура, історія та релігія Середземномор'я елліністичного та римського періодів. Як польовий археолог вона відома розкопками в Римі та на півночі Італії.

Але від 2002 р. дослідниця повністю присвятила себе античній культурі Причорномор'я. Відтоді впродовж 12 років вона очолювала дослідницький центр із вивчення історії та археології регіону Чорного моря (*Danish National Research Foundation's Centre for Black Sea Studies*) при університеті в Орхусі. Саме за ініціативою Пії Гульдагер Більде були здійснені два великі проекти, пов'язані з нашою країною: «Нижнє місто Ольвії (сектор НГС) у 6 ст. до н. е. — 4 ст. н. е.» (2003—2006 рр.) і «Джарилгацький пошуковий проект» (2007—2010 рр.). Вагомим внеском у європейську науку стало фундаментальне двотомне спільне дансько-українське наукове видання «The Lower City of Olbia (Sektor NGS) in the 6th century BC to the 4th Century AD», ed. N.A. Lejpuskaja, Pia Guldager Bilde, Jakob

Hojte, V.V. Krapivina & S.D. Kryzickij. — Aarhus, 2010, яке вийшло в серії BSS (Black Sea Studies, Aarhus University Press). Ця серія стала результатом роботи Центру причорноморських досліджень, а 14 томів наукових праць — значним внеском у європейську археологію. Підсумком роботи центру стала узагальнююча праця, присвячена археологічним дослідженням басейну

Чорного моря, яка з'явилася нещодавно й стала останньою, 14-ю, в серії BSS (Археологічні дослідження в басейні Чорного моря) і останньою в життя Пії Гульдагер Більде.

Багаторічні тісні стосунки пов'язували Пію Гульдагер Більде з колегами з України. Вона з величезною цікавістю і симпатією ставилася до нашої країни. Понад 40 її праць пов'язані з античними старожитностями басейну Чорного моря. На думку дослідниці, Причорномор'я

та Середземномор'я були ареною зустрічі багатьох культур і цивілізацій. Не випадково серія конференцій і симпозіумів, що проходили в Орхусі, Копенгагені чи Сонберзі, були об'єднані цим чудовим гаслом, вигаданим і втіленим Пією.

Вчені України висловлюють сум і глибокі співчуття колегам, друзям, рідним і близьким Пії Гульдагер Більде. Пам'ять про неї житиме в її працях і в наших серцях і спогадах.

Українські колеги та друзі

ПАМ'ЯТІ ВАЛЕНТИНИ ВОЛОДИМИРІВНИ КРАПІВІНОЇ

**В.В. КРАПИВИНОЙ.
ПРОЩАНИЕ**

Ты ушла к любимым древним грекам,
Навсегда покинув этот мир.
Путь земной окончен человека,
Но и там, Ты, Валя, командир!

Тесен Тебе мрак сырой могилы,
Ты вернешься в Ольвию опять,
Чтобы с удесятеренной силой
Вновь творить, исследовать, мечтать.

Будут снова чайки на лимане,
Зацветет маслина над водой,
Навсегда останешься Ты с нами
В шуме ветра, в дымке голубой.

30.03 — 01.04 2013 г.

30 березня 2013 р. після тяжкої хвороби пішла з життя визначний український археолог-античник, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник відділу античної археології Інституту археології НАН України, начальник Ольвійської археологічної експедиції, науковий керівник Національного заповідника «Ольвія» Валентина Володимирівна Крапівіна. Це невіправна втрата не тільки для рідних і близьких, але й для античної ар-

хеології. Валентина Володимирівна була знаним вченим, талановитим організатором науки, прекрасною, доброзичливою людиною.

В.В. Крапівіна народилася 29 серпня 1950 р. у м. Діпропетровськ у сім'ї військовослужбовця. Згодом сім'я переїхала до Києва, де Валентина закінчила школу з золотою медаллю та вступила до Київського педагогічного інституту ім. О.М. Горького, де вивчала англійську мову. Після року навчання здібна студентка-